

LVI.

Betænkning

over

Forflag til Lov, sigtende til at fremme Lehn, Stambuses og Fideicommissgodfers Overgang til fri Jordeiendom.

(Afgiven af Folketsingets Udvalg den 26de Februar 1869.)

Da Grundloven indeholder en Befaling om, at det ved Lov nærmere skal ordnes, hvorledes de nu bestaaende Lehn, Stambuse og Fideicommissgodfer kunne overgaae til fri Eiendom, har Udvalget selvfølgelig først og fremmest maattet rette Blikket paa en Undersøgelse af, hvad der nødvendig maa kræves for at fyldestgjøre denne Forfrift. Medens det nu ikke synes tvivlsomt, at Bestemmelsen ikke med Nødvendighed maa forstaaes som en Befaling om, at de paagjældende Besiddelser skulle overgaae til fri Eiendom, men endog snarere maa antages kun at fordre aabnet Udgang til, at de kunne det, er det derimod mere omtvisteligt, om det alene er selve Jordernes Overgang til fri Eiendom, som Grundloven har villet begunstige, eller om den ogsaa har tilstuet at see de deri repræsenterede Værdier løste fra Majoratsbaandet. Om nu end det Sidste frembyder sig som den nærmestliggende Opfattelse, og finder nogen Bestyrkelse i Forhandlingerne i den grundlovgivende Rigsforsamling, modstiges det paa den anden Side derved, at Grundloven ikke har medtaget Fideicommisscapitaler blandt de Gjenstande, som den kommende Lov skal omfatte, og efter Udvalgets Fleertals Mening mangler der overhovedet tilstrækkelig Grund til at antage det Mere at ligge i Bestemmelsen.

Dette vilde nu vistnok ikke i og for sig være til Hindrer for, at man desuagtet gav Loven et saadant videregaaende Indhold, da Grundloven under ingen Omstændigheder for-

byder dette, og et Medlem af Udvalget er ogsaa stemt herfor, forsaavidt man overhovedet finder at burde erklære sig for en Lov om dette Forhold. Men, ligesom et Medlem, der ikke vilde ansee det rigtigt at fremme denne Sag, hvis der ikke forelaa et bestemt Grundlovsbud, ifølge denne sin Betragtning ønsker Loven indskrænket til det strengt Nødvendige, saaledes have ogsaa flere Medlemmer, der i og for sig ere for Sagen, og ansee den fuldstændige Ophævelse af det fideicommissariske Baand ønskelig, bestemt sig for at tiltræde Udfastets Begrænsning til det Mindre: Jordernes Frigjørelse ved substituerede Capitaler. Deels forekommer det disse Medlemmer tilraadeligt, ligeoverfor den Modstand, der fra forskellige Synspunkter er reist og kan forudsees at ville blive reist, at indskrænke sig til det, som utvivlsomt er Grundlovens ligefremme Fordring, deels maa formeentlig en nærmere Overbetæelse af Sagen lede til den Erkendelse, at den fuldstændige Ophævelse af Lehn og Stambuse neppe lader sig praktisk gennemføre. Naar den nemlig ikke skulde komme i Strid med retlige Principer, maatte der kræves et Samtykke fra alle de Successionsberettigede*). Herunder indbefattes nu

*) Dette var ogsaa forudsat i Grundlovsudkastet, hvor Bestemmelsen (§ 79) lød saaledes: „Intet Lehn, Stambuse eller Fideicommissgods maa for Fremtiden oprettes; de nu bestaaende kunne med alle Berettigedes Samtykke overgaae til fri Eiendom.“